

ETNOGRAFIA

INSTYTUT
ARCHEOLOGII
I ETNOLOGII
POLSKIEJ
AKADEMII
NAUK

POLSKA

Indeks 325953 (VAT 5%)
PL ISSN 0071-1861

LVII
1-2/2013

60 lat
INSTYTUTU
ARCHEOLOGII
I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

CZYTELNIA

2

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

P325

ETNOGRAFIA POLSKA LVII

Zeszyt 1-2

Biblioteka Instytutu
Archeologii i Etnologii PAN

0055146

Warszawa
2013

Akc. 32/2014 d.

REDAKTOR: JAROSŁAW DERLICKI

Członkowie Rady Redakcyjnej: Anna Woźniak (sekretarz Redakcji),
Dagnosław Demski, Joachim Otto Habeck (Niemcy), Agnieszka Halemba (Niemcy/Polska),
Iwona Kabzińska, Roman Ignatiew (Rosja), Wojciech Lipiński, Janusz Mucha,
Wiaczesław Stepanow (Mołdawia)

Recenzenci artykułów: Karolina Bielenin-Lenczowska, Tarzycjusz Buliński, Kamila Dąbrowska,
Elżbieta Drażkiewicz, Mirosława Drozd-Piasecka, Zbigniew Jasiewicz, Iwona Kabzińska,
Anna Kijewska, Urszula Lehr, Jacek Łapott, Danuta Penkala-Gawęcka, Małgorzata Rajtar,
Agnieszka Szczepaniak-Kroll, Ryszard Tomicki, Ryszard Vorbrich

Adres Redakcji: 00-140 Warszawa, Al. Solidarności 105
E-mail: redakcja@etnografiapolska.pl
www.etnografiapolska.pl

Koncepcja okładki: Iwona Kabzińska
Zdjęcie na okładce przedstawia kobietę z ludu Daba we wsi Nivé pod koniec pory suchej
Fot. Ryszard Vorbrich, Kamerun 1999.

Korekta: Redakcja i Autorzy

Etnografia Polska © Copyright 2013. All Rights Reserved
No part of this journal may be reproduced, in any forms or by any means,
without permission in writing from the publisher.

*Etnografia Polska is regularly indexed/abstracted in the International Bibliography
of the Social Sciences, International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature,
Anthropological Index Online, Central European Journal of Social Sciences and Humanities,
Bibliografia Etnografii Polskiej and European Reference Index for Humanities (ERIH).*

Printed in Poland

PL ISSN 0071-1861

Skład i druk: Zakład Wydawniczy Letter Quality
01-216 Warszawa, ul. Bryłowska 35/38, tel. 22 115 38 10, 607 217 879
Drukarnia: MATRIX, Piaseczno. Objętość 25 ark. wyd.

SPIS TREŚCI

Życie wiejskie w obiektywie fotograficznym (do 1945 roku) – <i>Katarzyna E. Kość-Ryżko</i>	5
--	---

ARTYKUŁY

Ryszard Vorbrich – ‘Zróbmy coś’ – ‘dajcie coś’. Dwie konceptualizacje projektów rozwojowych	9
‘Let’s do something’ – ‘give us something’. Two conceptualisations of development projects	22
Maciej Kurcz – Sudan wymaginowany – refleksje na temat kształtowania się pojęcia Sudanu w okresie wpływów europejskich	23
Imaginary Sudan – reflections on the formation of the notion of Sudan in the period of European influences	44
Kamila Baraniecka-Olszewska – Krzyżować czy nie? Misterium Męki Pańskiej w Oberammergau jako powód sporów międzyreligijnych	45
To crucify or not to crucify? Passion play in Oberammergau as a cause of interreligious controversy	61
Jarosław Derlicki – Między diasporą a mniejszością etniczną i narodową. Kilka uwag na marginesie badań nie tylko polonijnych	63
Between the diaspora and ethnic and national minority. Several remarks on the margins of Polonia studies and beyond	83
Anna Woźniak – „Kultura uczestnictwa” na współczesnej wsi polskiej w kontekście najnowszych teorii medioznawczych	85
The „participatory culture” in the contemporary Polish countryside in the context of current theories of media studies	102
Paweł Krzyworzeka, Olga Rodak – Jak (nie)przygotowywać studentów do pracy w biznesie	105
How (not) to prepare students for work in business	117
Komentarze do artykułu: Katarzyna Gawlik, Ewa Jagiełło, Marta Strumińska-Kutra, Robert Zydel. Podsumowanie: Paweł Krzyworzeka i Olga Rodak	119
Aleksandra Wierucka – Ceramika Quichua i jej rola nad rzeką Napo w Ekwadorze	129
Quichua pottery and its role in the Napo river area in Ecuador	144
Hubert Wierciński – Antropologiczne studium zmiany w relacjach pacjentów chorych onkologicznie	145
Anthropological study of change in oncological patients narratives	170

WOKÓŁ KULTURY UPOKARZANIA

Michał Rydlewski – Wszechobecne upokarzanie. (Na marginesie artykułu Andrzeja Szahaja pod tytułem „Kultura upokarzania”)	171
Omnipresent humiliation. (On the margins of Andrzej Szahaj’s article – “Culture of humiliation”)	190
Iwona Kabzińska – Czy upokarzanie jest “wszechobecne”?	191
Is humiliation „omnipresent”?	214
Wokół kultury upokarzania, chamstwa i pogardy. Rozmowa z profesorem Wojciechem J. Bursztą – <i>Michał Rydlewski</i>	215

KRONIKA

Jubileusz Profesora Lecha Mroza, 22 kwiecień, Warszawa – <i>Wojciech Lipiński</i>	227
VII Congreso Consejo Europeo de Investigaciones Sociales de América Latina, 12–15 czerwiec, Porto (Portugalia) – <i>Jędrzej Kotarski</i>	229
Obchody jubileuszu 70. urodzin i 40-lecia pracy naukowej Profesora Aleksandra Posern- -Zielińskiego, 4 listopad, Poznań – <i>Anna Szymoszyn, Agnieszka Szczepaniak-Kroll</i>	230

ARTYKUŁY RECENZYJNE, RECENZJE

<i>Anna Engelking, Kolchoźnicy. Antropologiczne studium tożsamości wsi białoruskiej przełomu XX i XXI wieku</i> , Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Toruń 2012, ss. 858 – <i>Iwona Kabzińska</i>	233
<i>Wojciech Lipiński, Ludzie tundry. Tożsamość i granice etniczne na północy Syberii, Studia Ethnologica</i> , DIG, Warszawa 2011, ss. 222 oraz aneks fotograficzny – <i>Jarosław Derlicki</i> ...	237
<i>Tematy trudne. Sytuacje badawcze</i> , pod redakcją Ingi B. Kuźmy, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, ss. 220 – <i>Grzegorz Pelczyński</i>	244
<i>Helena Krasowska, Mniejszość polska na południowo-wschodniej Ukrainie</i> , Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2012, ss. 435 – <i>Iwona Kabzińska</i>	247
<i>Aleksander Woźny, Odtąd już nic nigdy nie będzie tak samo... Media, kryzysy, eventy... i pery- ferie</i> , Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2013, ss. 281 – <i>Michał Rydlewski</i>	249
<i>David Livingstone Smith, Najbardziej niebezpieczne ze zwierząt: natura ludzka i przyczyny wojen</i> , Wydawnictwo CiS, Warszawa 2011, ss. 344 – <i>Michał Kurcwald</i>	257
<i>La huella arabe en el Perú</i> , pod redakcją Leyli Barret i Farida Kahhata, Fondo Editorial del Congreso del Peru, Lima 2011, ss. 257 – <i>Jędrzej Kotarski</i>	261
<i>Sociedad, cultura de los Chinos en Perú</i> , pod redakcją Davida Chu Changa, APCH (Asociación Peruano – Chino), Lima 2013, ss. 429 – <i>Jędrzej Kotarski</i>	264
Informacja dla autorów	267

INFORMACJA DLA AUTORÓW

Objętość artykułu: przyjmujemy teksty o objętości około 20–25 stron maszynopisu, do każdego tekstu prosimy dołączyć jego streszczenie (do 1 000 znaków) w języku angielskim.

Język artykułu: głównie polski, choć okazjnie będziemy tłumaczyć artykuły nadsyłane przez autorów zagranicznych.

Forma przekazania artykułu: teksty prosimy przysyłać w formie elektronicznej na e-mail Redakcji: e_polska@iaepan.edu.pl; przesyłany plik powinien być zapisany w formacie .doc lub .rtf (Reach Text Format) – oba typy dostępne w programie MS-Word.

Formatowanie tekstu:

- **rozmiar czcionki:** 12, przypisy dolne 10;
- **marginesy** (lewy, prawy, górny oraz dolny): 2,5 cm;
- **interlinia:** 1,5 wiersza;
- **spacje:** prosimy używać jedynie pojedynczych spacji, prosimy nie umieszczać spacji po nawiasie otwierającym i nawiasie zamykającym: (etnologia), analogicznie w przypadku cudzysłowu: „etnologia”;
- **cytaty:** cytaty prosimy umieszczać w cudzysłowie lub kursywą (dotyczy tytułów prac lub cytatów wypowiedzi informatorów)
- **myślniki:** prosimy używać krótkich myślników do łączenia słów (czarno-biały; 20th-century anthropologist) oraz długich we wtrąceniach (obydwie nazwy – etnologia i antropologia – znajdując zastosowanie);
- **sekcje tekstu:** prosimy wprowadzać śródtytuły, jeśli tekst tego wymaga; prosimy nie wprowadzać interlinii między akapitami oraz między śródtytułami a tekstem;

Pierwsza i ostatnia strona

W górnym lewym rogu należy podać imię i nazwisko oraz instytucję, np.

Anna Malewska-Szałygin

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Warszawa

Następnie tytuł artykułu.

Na ostatniej stronie za bibliografią należy umieścić streszczenie w języku angielskim z kilkoma słowami kluczowymi oraz dane kontaktowe do autora:

Imię, nazwisko, stopień i tytuł naukowy, nazwę instytucji oraz jej pełny adres, e-mail służbowy.

Drobiazgi

- lata dziewięćdziesiąte zapisujemy 1990. z kropką po cyfrach.
- cyfry i liczby które można zapisać jednym wyrazem zapisujemy słownie (np. pięć, dziesięć, tysiąc, itd.). Liczby wielocyfrowe zapisujemy cyferkami (np. 35, 406, 1200, itd.). Liczby niepełne zapisujemy cyframi, np. półtora miliona należy zapisywać jako 1,5 mln.
- W przypadku cytowania lub powoływania się na jakiegoś autora w tekście, za pierwszym razem należy wymienić go z imienia i nazwiska, przy kolejnych podawać tylko nazwisko.
- Jeśli w tekście pojawiają się tytuły prac innych autorów prosimy o zapisanie ich kursywą, np. *Kłopoty z kulturą* to znana praca Jamesa Clifforda.

Fotografie/ilustracje: zdjęcia do artykułów przyjmujemy w formie elektronicznej w rozdzielczości maksymalnie 300 dpi. Zdjęcia powinny być umieszczone w oddzielnych plikach. Konieczne jest dołączenie spisu fotografii/ilustracji oraz podpisów do nich. Fotografie w tekście będą czarno-białe. Liczba umieszczanych zdjęć jest ograniczona możliwościami finansowymi Redakcji oraz ilością tzw. wakatów.

Przypisy:

Objaśnienia do tekstu: przypisy dolne, numerowane cyframi arabskimi, znak przypisu w tekście głównym prosimy umieszczać przed kropką kończącą zdanie;

Przypisy bibliograficzne: prosimy stosować system przypisów w tekście, nie zaś przypisów dolnych; tzw. system oksfordzki.

Cytaty: cytaty w tekście prosimy umieszczać w cudzysłowie i nie stosować w tym przypadku kursywy. Cytat nie powinien kończyć się kropką, nią kończy się dopiero całe zdanie (prosimy nie umieszczać kropki przed znakiem „;”, a dopiero za nim „”).

Tytuły: Tytuły prac polskich i anglojęzycznych zapisujemy następująco: pierwszy wyraz zaczynamy dużą literą, a wszystkie kolejne małymi literami – wyjątek stanowią nazwy. Nazwy czasopism zapisujemy z dużych liter. Przykłady książek: *People and the land; The Moldovans. Romania, Russia, and the politics of culture*; czasopisma: *Etnografia Polska, Nations and Nationalism*.

Przypisy w tekście:

- cytat: (Geertz 2005, s. 31), jeśli nazwisko autora występuje w zdaniu, który przypis ten kończy wtedy: (2005, s. 31);
- odniesienie do książki bądź artykułu: (Geertz 2005), jeśli nazwisko autora występuje w zdaniu, który przypis ten kończy wtedy: (2005); jeśli odnosimy się do kilku autorów, przypis powinien wyglądać następująco (Clifford 2000, s. 135; Geertz 2005, s. 31). Autorzy powinni być wymienieni w porządku alfabetycznym.
- „cytat” za: (Wittgenstein cyt. za: Geertz 2005, s. 34) lub według Wittgensteina „cytat” (za: Geertz 2005, s. 34)

Przypisy w bibliografii:

- Książka:

(Autor) Nazwisko i imię (lub pierwsze słowo tytułu i trzykropek, jeśli nie ma jednoznacznie określonego autora) Data wydania, *Tytuł*, wydawnictwo, miejsce wydania.

Przykład:

Geertz Clifford 2005, *Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej*, WUJ, Kraków.

W przypadku cytowania dwóch tekstów tego samego autora wydanych w tym samym roku:

Geertz Clifford 2005a, *Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej*, WUJ, Kraków.

– 2005b, *Tytuł*, nazwa wydawnictwa, miejsce wydania.

- Artykuł w książce (prosimy nie stosować skrótów nazw czasopism):

(Autor) Nazwisko i imię (lub pierwsze słowo tytułu i trzykropek, jeśli nie ma jednoznacznie określonego autora) Data wydania, *Tytuł*, [w:] *tytuł książki*, red. (jeśli potrzebne) inicjał imienia i nazwisko (autor lub redaktor książki), nazwa wydawnictwa, miejsce wydania, numery stron.

Przykład:

Turner Victor W. 2004, *Liminalność i communitas*, [w:] *Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje*, red. E. Nowicka, M. Kempny, PWN, Warszawa, s. 244–266.

- Artykuł w czasopiśmie:

(Autor) Nazwisko i imię Data wydania, tytuł artykułu, *Tytuł czasopisma*, rocznik, numer, tom/zeszyt, strony zajmowane przez artykuł.

Przykład:

Solonari Vladimir 2002, Narrative, identity, state: history teaching in Moldova, *East European Politics and Societies*, Vol. 16, No. 2, s. 414–445.

- Prace naukowe pozostające w archiwach:

(Autor) Nazwisko i imię Data, *Tytuł* (rodzaj pracy, miejsce przechowywania).

Przykład:

Kowalski Jan 2008, *Obrzędowość doroczna na Podkarpaciu* (praca magisterska, maszynopis IAE PAN).

- Prace opublikowane w internecie (są to z reguły artykuły) zapisuje się tak jak powyżej, zamiast wydawnictwa i miejsca wydania podaje się po prostu adres strony internetowej. W przypadku pliku dostępnego w bazie tekstów naukowych w wersji PDF, nie podajemy adresu strony internetowej (traktujemy jak zwykłą publikację).

Przykład:

Malewska-Szałygin Anna 2002a, Potoczna filozofia władzy, *Opcja na prawo* – archiwum internetowe, Nr 4, <http://www.opcja.pop.pl/Nr4.html>.

- W przypadku danych znalezionych w internecie (np. statystycznych) w bibliografii należy utworzyć sekcję „Źródła internetowe:” i wymienić adresy stron internetowych podając w nawiasach ich pełne nazwy oraz datę obejrzenia lub publikacji.

Przykład:

Źródła internetowe:

www.iaepan.edu.pl (Instytut Archeologii i Etnologii PAN), 04.10.07

www.iwgia.org (International Work Group for Indigenous Affairs), 06.08.08

Transliteracja:

W przypadku cytowania autorów i prac napisanych w innych alfabetach prosimy o ich transliterowanie zgodne z zasadami PWN (więcej na stronie www.pwn.pl).

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania tekstów (po konsultacji z Autorem). Artykuły które nie będą spełniać tych wymogów i/lub otrzymają negatywne recenzje, nie zostaną opublikowane.

WARUNKI PRENUMERATY – „RUCH” S.A.

Prenumerata krajowa:

Przez „RUCH” S.A. – wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową do 5 każdego miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty.

Prenumerata opłacana w złotych ze zleceniem wysyłki za granicę:

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” S.A. Oddział krajowej dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33
telefony 5328-731, 5328-816, 5328-819
infolinia 0-800-1200-29

wpłaty w PLN na konto w banku

PKO S.A. IV O/Warszawa

No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494

lub w kasie Oddziału.

Dokonując wpłaty na prenumeratę w Banku czy też w urzędzie pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą lot. czy zwykłą) oraz zamawiany tytuł. Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy:

przelewem na nasze konto w banku

w USD PEKAO S.A. IV O/W-wa 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/W-wa 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu +48 22 532-87-32

Opłaty za prenumeratę można dokonać również czekiem wystawionym na firmę „RUCH SA OKDP” i przesłanym razem z zamówieniem, listem poleconym, na nasz adres j.w.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA i MASTERCARD w internecie <http://www.ruch.noria.pl>

CZYTELNIA

P325